

DET KONGELIGE
ARBEIDSDEPARTEMENT

Statsråden

Nordisk råd
Ved Stranden 18
DK-1061 KØBENHAVN K
DANMARK

Deres ref.

Vår ref.
12/2877

Dato 04 OKT 2012

Svar på skriftlig spørsmål E 12/2012 om kommersiell bærplukking

Bakgrunn

Finlands, Islands, Sveriges og Norges regjeringer har mottatt følgende skriftlige spørsmål fra Nordisk råd ved representantene Anders Andersson, Rigmor Andersen Eide, Siv Friðleifsdóttir og Simo Rundgren: *"Foreligger det planer om å lage nordiske regler som tydeliggjør bærplukkingsvirksomhetenes ansvar for sine utenlandske bærplukkere?"*

Selv om hovedtrekkene ved allemannsretten i Finland, Island Sverige og Norge synes nokså lik, herunder retten til å plukke viltvoksende bær og sopp, har landene i ulik grad opplevd utfordringer knyttet til utlendingers kommersielle utnyttelse av denne retten. I Finland og Sverige har man sett en ikke ubetydelig tilstrømming av utenlandske bærplukkere, men det er særlig Sverige som har opplevd dette som et problem. Island og Norge har derimot lite omfang av bærplukkere fra utlandet, og opplever derfor i praksis dette ikke som noen utfordring. Dette gjenspeiles også i den offentlige debatten, hvor problemstillingen har vært debattert både i Finland og Sverige, mens temaet i liten grad har vært diskutert på Island og i Norge.

Nærmere om situasjonen i landene

Finland opplyser at den finske bærplukkingsbransjen har hatt et stadig økende behov for utenlandske bærplukkere, ettersom den innenlandske plukkekapasiteten ikke er tilstrekkelig til å tilfredsstille etterspørselen etter skogsbær. I 2011 var det ti virksomheter som arbeidet med å rekruttere thailandske bærplukkere til landet, og det ble innvilget 2 398 visum til borgere fra Thailand. Dette gjør thailandere til den største gruppen utenlandske bærplukkere i Finland.

Det finske Inrikesministeriet nedsatte i 2007 en arbeidsgruppe for å utrede de utenlandske bærplukkernes situasjon og stilling. Arbeidsgruppen anså at det ikke er behov for å gjøre endringer i lovgivningen. Derimot anbefalte arbeidsgruppen at informasjonen om praktiske detaljer og bestemmelser om plukking av skogsbær bør økes og at reguleringen knyttet til næringsvirksomhet bør videreutvikles, samt at samarbeid og oppfølging bør styrkes. Bærplukkingsretten skal utøves slik at ikke mer enn ubetydelige ulemper eller direkte skader forårsakes. Man har fokusert på å utarbeide retningslinjer for bedriftenes, koordinatorenes og bærplukkernes virksomhet, med det som formål å forebygge problemer for grunneiere, lokalbefolkning og naturen. Samtidig sikres tilgangen på viltvoksende bær for bærplukkingsbransjen.

Sverige poengterer at når det gjelder plukking av skogsbær, vil flere ulike regler innenfor ulike rettsområder kunne få anvendelse. På grunn av at utenlandske bærplukkere kan ha sin arbeidsgiver ikke bare i Sverige, men også innen EU-området eller i tredjeland, vil blant annet EU-retten og andre internasjonale regler måtte respekteres på for eksempel arbeidsrettens område.

Dersom det er snakk om menneskehandel eller annen kriminalitet, håndteres dette innenfor rettsvesenet. I Sverige har man iverksatt et økt samarbeid mellom Migrationsverket, Skatteverket, Arbetsmiljöverket og politi for å motvirke menneskehandel på arbeidsmarkedet. Dersom det gjelder dårlige arbeidsvilkår, behandles dette innenfor rammen av den svenske arbeidsmarkedsmodellen.

Sverige opplyser på denne bakgrunn at det ikke er planer om særskilt regulering på dette feltet nå.

Den *Islandske* regjering kjenner ikke til problemer i forbindelse med utenlandske bærplukkere. Man anser derfor at det ikke er behov for særskilte regler om kommersiell bærplukking nå. Det kan dog ikke utelukkes at det i fremtiden vil oppstå behov for nasjonale regler på området.

I *Norge* følger retten til å høste bær, urter, sopp, mv. i utmark av friluftsløven. Denne retten omfatter også utenlandske statsborgere. Friluftsløven fastsetter at slik høsting må skje hensynsfullt og med tilbørlig varsomhet.

Generelt gjelder allemannsretten i Norge, og herunder høstingsretten, også for organisert og/eller kommersiell utnyttelse, dog med visse begrensninger. Det følger visse spesifiserte begrensninger av friluftsløven § 10, knyttet til friluftsmøter, idrettsstevner og lignende som kan medføre nevneverdig skade eller ulempe. Videre vil organiserte og/eller kommersielle aktiviteter generelt stille større krav til aktsomhet og hensynsfullhet, da konfliktpotensialet er større.

Høsting av ville planter og sopp er videre underlagt begrensninger gjennom naturmangfoldloven. Løven fastsetter at slik høsting bare er tillatt så lenge det ikke

truer overlevelsen av den aktuelle bestanden eller begrenses ved lov eller vedtak med hjemmel i lov. Slike begrensninger kan for eksempel være fastsatt i verneforskrifter for verneområder, eller i forskrift om prioriterte arter. Ved høsting vil dessuten den generelle aktsomhetsplikten i naturmangfoldloven § 6 komme til anvendelse, og supplerer den generelle aktsomhetsplikten etter friluftsløven.

Den norske regjering er ikke kjent med at det er betydelige problemer knyttet til kommersiell bærplukking i Norge som tilsier ytterligere eller særskilt regulering av dette nå.

Konklusjon

De nordiske landene hatt erfaringsutveksling om denne problemstillingen både på ministernivå og embetsnivå gjennom flere år, noe som har vært positivt. Ettersom den faktiske situasjonen på dette området er så forskjellig, anses det imidlertid ikke hensiktsmessig med felles nordiske regler om dette. Som det fremgår ovenfor, er det heller ingen av landene som i dag har planer om å endre regelverket om kommersiell bærplukking. Det er imidlertid all grunn til å videreføre erfaringsutvekslingen innen Norden, og de ulike lands myndigheter vil fortsette å følge situasjonen fremover.

Med hilsen

Anniken Huitfeldt